

بهترین قصه‌های تاریخی تهران جایزه می‌گیرند

صفحه «روایت تهران» که پیش روی شماست، از این پس به انعکاس روایت‌های خواندنی تاریخ تهران قدیم و سرگذشت شخصیت‌ها و نامداران، خیابان‌ها و گذرها، واقعیه‌های تأثیرگذار و تاریخ شفاهی طهران تعلق خواهد داشت؛ با عکس‌های بازمانده از خاطرات تهران دیروز و قصه‌ها و ماجراهای پس‌پشت این عکس‌ها شما هم می‌توانید در انتشار این صفحه که متعلق به خود شما و شهر شماست ما را همراهی کنید. «همشهری» بهترین عکس‌ها و قصه‌هایی را که برای ما ارسال می‌کنید با نام خودتان منتشر و به شما «همشهریان همراه» هدیه‌ای تقدیم می‌کند. نشانی و شماره تماس ما: mahaleh@hamshahri.org و ۴۶۴-۲۳۰۲۳۴۵۵

این بنای قدیمی هزار سال قدمت دارد

برج نقاره‌خانه در شهری

نویسنده: روزنامه‌نگار

از هر سوی امین آباد که به ارتفاعات این محدوده نگاه کنید، برجی گلی از دور در تیررس نگاه‌تان قرار می‌گیرد؛ برجی که تنها راه رسیدن به آن طی کردن پله‌های بسیار از دامنه کوه طبرک تا قله آن است. این بنای قدیمی که به برج نقاره‌خانه معروف است هم محلی برای دیدبانی و حفاظت از ری قدیم بوده و هم نقاره‌زنی به وقت فوت اشخاص معروف. این برج چندان بلند نیست و به استوانه ۸ ضلعی شباهت دارد که اضلاع آن را دیوار چین‌هایی برابر و منظم تشکیل می‌دهد. بین اضلاع و ستون‌های برج به شکل محراب ساخته شده و سنگ‌های کوچک و بزرگ صیقلی فضای محراب‌ها را پر کرده‌اند. داخل برج وسیع و بزرگ نیست و از دریچه

کوته‌ای که در پایین برج قرار گرفته می‌توان وارد دالان آن شد. داخل برج جفره بزرگی وجود دارد که با تیشه و بیل و کلنگ کاوشگران و قاچاقچیان آثار باستانی ایجاد شده است. در بعضی از کتاب‌های تاریخی، سازنده برج نقاره‌خانه را فردی به نام «بزرگ امید» یا «پورزحمید» نوشته‌اند که پیرو آیین زرتشتی بوده است. او حدود هزار سال قبل برج نقاره‌خانه را بر بلندای کوه طبرک ساخت تا پس از مرگ، جسدش را به عنوان غذای پرندگان بر فراز این برج قرار دهند. عده‌ای از مورخان هم برج نقاره‌خانه را مقبره سلطنتی زرتشتیان می‌دانند. بقایای اجساد که در حفاری‌های برج نقاره‌خانه به‌دست آمده این نکته تاریخی را تا حدودی اثبات می‌کند.

این روایت تهران را با اسکن این کیو آر کد ببینید.

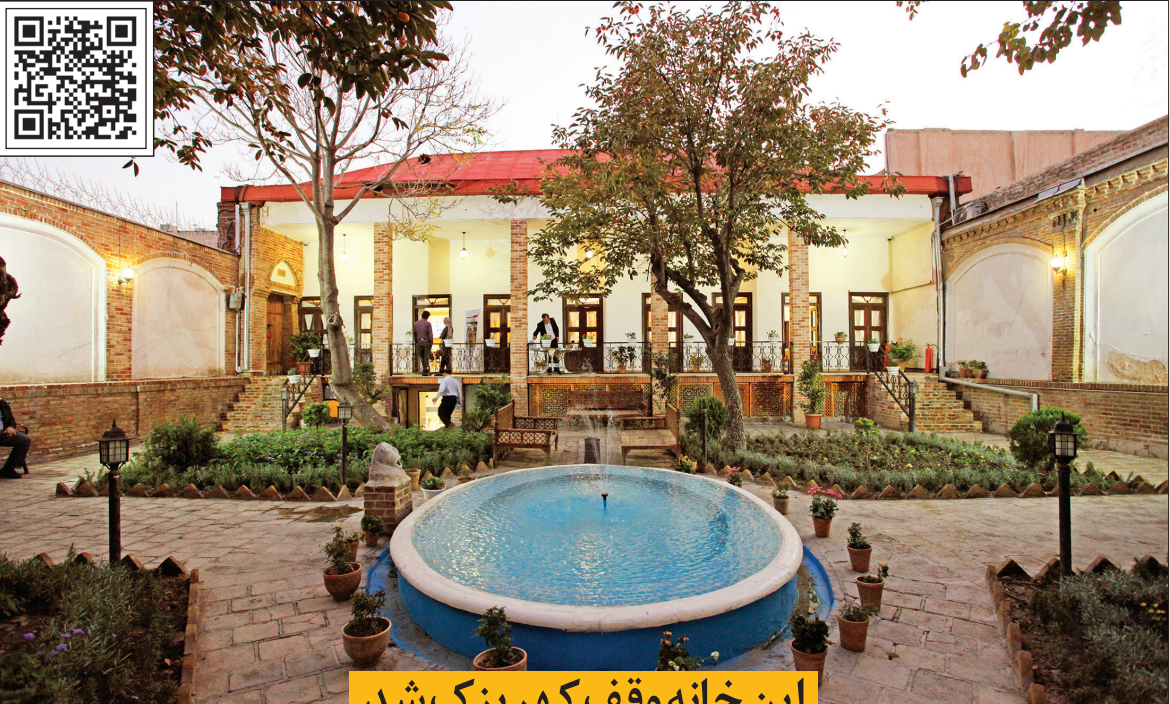

بزرگ‌ترین هتل ایران در تهران قدیم

شرکت سازنده این هتل، ترکیبی از شرکت‌های آمریکایی، انگلیسی و ایرانی بوده است. طبق گزارش مطبوعات آن زمان، این هتل در ۱۵ طبقه، با ارتفاع ۸۰ متر، ۴۱۰ اتاق یک‌نفره، ۱۸۸ اتاق دونفره، ۲۷ شاه‌نشین و لژهای مخصوص سلاطین و روسای جمهوری، ۹ مغازه، ۲ رستوران مجلل، ۲ تالار غذاخوری با هزینه‌ای بالغ بر ۶۵۰ میلیون تومان ساخته و به‌عنوان بزرگ‌ترین آسمانخراش ایران به جهانیان معرفی شد. در گزارشی که در روزنامه اطلاعات آن زمان به بهانه افتتاح هتل چاپ شده، آمده است: «این هتل در حومه شمیران و در دامنه‌های البرز و در محلی که ۵ هزار پا از سطح دریا ارتفاع دارد و فاصله‌اش با تهران ۸ کیلومتر است بنا شده است.»

حتما هنگام عبور از تقاطع بزرگراه شهید چمران و خیابان ولی‌عصر (عج) نگاه‌تان به این هتل زیبا و قدیمی افتاده است. ساختمان ۱۵ طبقه‌ای که روزگاری از آن به‌عنوان بزرگ‌ترین هتل خاورمیانه و مرتفع‌ترین آسمانخراش ایران یاد می‌شد. بزرگی ساختمان هتل هیلتون سابق و هتل استقلال فعلی را می‌توانید در این عکس قدیمی کمیاب ببینید. این هتل قدیمی در دهه ۴۰ در زمینی به مساحت ۹۰ هزار مترمربع توسط یک معمار ایرانی به‌نام «حیدر غیابی» ساخته شده است. هتلی که دو برج دارد؛ برج غربی آن در سال ۱۳۴۱ و برج شرقی آن ۱۰ سال بعد یعنی سال ۱۳۵۱، با انواع سنگ‌های ایرانی و مصالح ساختمانی درجه یک به بهره‌برداری رسید.

نویسنده: روزنامه‌نگار

این خانه وقف کهریزک شد

یکی از ساختمان‌های پرمآجرای محله دودلاجان خانه مهربان حوالی گذر میرزا محمود است؛ خانه‌ای که در آن افراد مشهور زیادی زندگی کردند. انطور که در منابع آمده این خانه زیبا مزه خدمت محبعلی خان خلج، فرستاده فتح‌علی‌شاه به دربار عثمانی بود تا نقشه‌های روسیه را خنثی کند. در واقع، نخستین مالک خانه مهربان، این مرد قاجاری بود. اما در نقشه‌ای که عبدالغفار نجم‌الدوله، معلم ریاضی دارالفنون، از تهران کشیده این خانه زیبا را به امینه اقدس، سسوگلی ناصرالدین‌شاه، نسبت داده است. این خانه زیبا چند دست چرخید تا در نهایت به فردی به‌نام حسین مهربان و همسرش رسید. این زوج هم خانه‌شان را وقف خانه سالمندان کهریزک کردند و زیرزمین آن محلی برای بستنبندی کمک‌های مردمی بود.

نویسنده: روزنامه‌نگار

خانه مهربان دارای دو حیاط در بخش‌های شمالی و جنوبی است و از طریق پله‌های حیاط می‌توان سر از زیرزمین درآورد. به‌کار رفتن عناصری مانند کچیری‌ها، طاق‌نماهای هلالی، گره‌چینی آجری و چوبی، زیبایی این بنا را دوچندان کرده است. در بنای این خانه از مصالحی همچون سنگ و چوب استفاده شده است. دیوارهای خانه خشتی است و سقف آن از چوب بسیار ارزشمند صندل ساخته شده که بسیار سبک است. وجود ایوانی بزرگ مشرف به حیاط و حوضی زیبا در میانه حیاط به این بنا جلوه‌ای خاص داده است. این خانه دارای بخش‌های شاه‌نشین، اتاق زمستانی، سرداب، کرسی خانه، ۱۲ اتاق مهمان‌پذیر، بهار خواب و ایوان جنوبی است. شهرداری خانه مهربان را اوایل دهه ۹۰ خرید و اکنون در اختیار اداره بافت و پناهای تاریخی شهرداری تهران است.

نقاشی‌های خاص در مسجد کوچک و متفاوت پایتخت

محله می‌زدند، نماز می‌خواندند و گاهی هم مجلس روخوانی قرآن داشتند. اگرچه دیگر، خبری از آن باغ‌ها، زمین‌های کشاورزی و سازندگان مسجد نیست، اما هنوز هم می‌شود با تماشای کتاب‌های قرآن، رحل‌ها، کتاب‌های ادعیه، خوشه‌های رنگارنگ تسبیح و جانمازهای سنتی که در چهار گوشه این اتاق چیده شده‌اند به روزگار گذشته آبادی امامزاده قاسم (ع) سفر کرد. ورود به فضای کوچک این اتاقک اما تازه‌اول ماجراجویی است. دورتادور دیوارهای مسجد پر است از نقاشی چهره‌های درگذشتگان محله؛ موسفیدانی که روزگاری در همین مسجد کوچک نمازخواندند و اکنون چهره در نقاب خاک کشیده‌اند. مسجد حرب‌نریخی، البته هنوز هم باتوق جمعی از موسفیدان محله است. مثل گذشته‌ها، چراغ نمازخانه را روشن می‌کنند و دور هم جمع می‌شوند.

شبیبه هیچ‌کدام از مساجدی که می‌شناسیم نیست. نمای ظاهری آن به اتاقکی کوچک شبیه است که با دیوارهای کاهگلی در محاصره آپارتمان‌های اطراف باقی مانده است. مسجد حرب‌نریخی تنها ۱۵ مترمربع مساحت دارد اما خاطرات هزاران نفر از اهالی محله امامزاده قاسم (ع) را در دل خود نگه‌داشته است. ماجرای ساخت آن هم شنیدنی است. ۹ دهه پیش وقتی که در محله امامزاده قاسم (ع) خبری از آپارتمان، برج و خیابان‌کشی‌های امروزی نبود، جمعی از کشاورزان و اهالی قدیمی محله این اتاقک را برای انجام فرایض دینی بنا کردند این اتاقک کوچک، خیلی زود به محلی برای دورهمی کوچک‌اهالی باصفای امامزاده قاسم (ع) تبدیل شد. آنها در مسیر رفت‌وآمد به باغ‌ها و مزارع خود سری به مسجد کوچک

نویسنده: حسن حسن‌زاده روزنامه‌نگار

چنارهای ۷۰ ساله؛ یادگار دریانی‌ها

یکی، دو تا نیستند در سر تاسر محله دریان‌نو چنان قد برافراشته‌اند که توجه هر رهگذری را جلب می‌کنند. در ختان چناری که هم‌زمان با شکل‌گیری محله، در کوچه پس‌کوچه‌هایش بزرگ و بزرگ‌تر شدند تا محله سبزتر و زیباتر شود. داستان در ختان محله دریان‌نو با نام مرد خبری گره خورده که در شکل‌گیری محله نقش مؤثری داشته است. نام حاج «حسین دریانی» برای اهالی محله دریان‌نو منطقه ۲ آشناست.

کند در همان سال‌ها از مجلس برای آپارتمان‌سازی مجوز گرفتند و ساخت‌وساز در شمال خیابان آزادی آغاز شد. آنها از قنات فرحزاد، آب را راهی محله کردند و سپس درخت‌های چنار بسیاری در محله کاشتند؛ درختانی که امروز در خیابان‌های اصلی یکم و پنجم دریان‌نو، حبیب‌الله، زنجان شمالی، سیادت و گل‌ها به یادگار مانده است. «سیاوش طاحونی» نوه دختری حاج حسین می‌گوید: «پدر بزرگم در همه جای محله نهال کاشت تا خدمتی به مردم کرده باشد. چون معتقد بود که فضای سبز به زیبایی محله کمک می‌کند. حتی در حیاط خانه‌اش که در محدوده میدان دریان‌نو قرار داشت، علاوه بر انواع گیاهان، درختان زیادی بود.» حالا در ختان چنار کاشته شده در دهه ۳۰ قد علم کرده‌اند و سایه گسترده‌شان در محله پهن است.

نویسنده: مریم باقرپور روزنامه‌نگار

این روایت تهران را با اسکن این کیو آر کد ببینید.

این روایت تهران را با اسکن این کیو آر کد ببینید.